





دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی (M.A)

عنوان:

بررسی میزان تحقق اهداف برنامه درسی هنر دوره ابتدایی شهرستان

سیب و سوران در سال تحصیلی ۸۹-۸۸

استاد راهنما :

دکتر حجت‌اله فانی

استاد مشاور:

دکتر بابک شمشیری

نگارنده:

فریدالدین جهان‌دیده

سال تحصیلی ۱۳۹۰-۱۳۸۹



دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

این پایان نامه تحت عنوان:

"بررسی میزان تحقق اهداف برنامه درسی هنر دوره ابتدای شهرستان سیب و سوران در سال تحصیلی ۸۸-۸۹" به منظور دریافت درجه کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی درسی توسط فریدالدین جهان‌دیده تهیه و تدوین شده است و در جلسه دفاع مورخ ۱۳۹۰/۴/۸ با حضور داوران پس از دفاع با نمره ۱۸ و با درجه عالی مورد تایید قرار گرفت.

استاد راهنما : دکتر حجت‌اله فانی

استاد مشاور : دکتر بابک شمشیری

استاد داور خارجی : دکتر سلطانه‌علی کاظمی

استاد داور داخلی: دکتر عباس قلتاش

مدیر گروه : دکتر عباس قلتاش

خرداد ۹۰

## تقدیر نامه

زبان ما از بیان شکر نعمت آموختن قاصداست و تعلم بهیچ حق است.

از جناب آقای دکتر فانی استاد راهنمای این پژوهش که با صبر و متانت و دلسوزی در تمامی مراحل تحقیق به راهنمایی اینجانب پرداخته و جناب آقای دکتر شمشیری استاد مشاور که راهنمایی‌های ایشان همیشه راهگشای مسایل این پژوهش بوده است و همچنین تمام عزیزانی که در انجام این تحقیق از کمک‌های فکری و یا نوشته‌های ایشان بهره برده‌ام. به مصداق آیه شریفه "من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق" کمال تشکر و امتنان را دارم و امیدوارم که در تمام مراحل زندگی خداوند یار و نگهدارشان باشد.

این اثر کوچک و ناچیز تقدیم تمامی اسطوره‌های علم و دانش

تقدیم اساتید بزرگوارم :

دکتر فانی، دکتر قلتاش، دکتر غیائی، دکتر صالحی، دکتر فلاحی

و

تمام عزیزانی که در راه علم و دانش خدمت می‌کنند.

تقدیم به همسر فداکارم و فرزندانم امیر محمد وهستی

## فهرست مطالب

صفحه	عنوان
ث	تقدیر
ج	تقدیم
ح	فهرست مطالب
ر	فهرست جداول و نمودارها
ش	چکیده
۱	فصل اول: طرح تحقیق
۲	مقدمه
۳	بیان مساله
۶	اهمیت و ضرورت تحقیق
۷	اهداف تحقیق
۸	سوالات تحقیق
۸	تعریف نظری و عملیاتی اصطلاحات و متغیرهای مورد استفاده در پژوهش
۱۳	فصل دوم: ادبیات پیشینه تحقیق
۱۴	مبانی نظری تحقیق
۱۴	تعریف و تبیین مفهوم تربیت هنری
۱۸	سیر تحول آموزش هنر در دبستان‌های ایران
۱۹	رابطه علم و هنر

۲۰	رابطه معنویت و آموزش هنر
۲۳	مبادی فکری رویکرد مدرن به هنر
۲۵	نیازهای آموزشی معلم در درس هنر
۳۰	اهداف آموزش هنر
۳۳	اهداف برنامه درسی هنر در کشورها
۳۵	نقش و ضرورت هنر
۴۳	جایگاه و نقش هنر در برنامه درسی دوره‌ی ابتدایی
۴۶	طراحی الگوی مطلوب تربیت هنری در دوره‌ی ابتدایی
۶۵	پیشینه پژوهش
۶۵	پژوهش‌های انجام شده در ایران
۶۷	پژوهش‌های انجام شده در خارج
۷۰	جمع بندی
۷۲	فصل سوم: روش شناسی تحقیق
۷۳	روش تحقیق
۷۳	جامعه آماری و نمونه مورد مطالعه
۷۵	روش جمع آوری اطلاعات
۷۵	ابزار گردآوری اطلاعات
۷۵	روایی و پایایی ابزار آزمون
۷۷	روش تجزیه و تحلیل آماری
۷۸	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته‌ها

۷۹	سوال کلی پژوهش
۸۱	سوالات اصلی تحقیق
۸۱	سوال اول
۸۳	سوال دوم
۸۵	سوال سوم
۸۶	سوالات فرعی
۸۶	سوال اول
۸۸	سوال دوم
۹۰	سوال سوم
۹۲	سوال چهارم
۹۴	سوال پنجم
۹۷	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
۹۸	بحث و نتیجه گیری
۱۰۶	بحث یافته های تحقیق
۱۰۷	نتیجه گیری کلی
۱۰۷	پیشنهادات کاربردی
۱۰۷	پیشنهادات برای پژوهش های آینده
۱۰۸	محدودیت های تحقیق
۱۰۹	منابع و ماخذ



۱۱۰

منابع فارسی

۱۱۳

منابع لاتین

۱۱۵

پیوستها و ضمائم

## فهرست جداول و نمودارها

صفحه	موضوع
۷۳	جدول ۱-۳: جامعه آماری
۷۴	جدول ۲-۳: نمونه آماری
۷۴	جدول ۳-۳: توصیف نمونه آماری
۷۵	نمودار ۱-۳: توصیف نمونه آماری
۷۹	جدول ۱-۴: تبیین میزان تحقق هدف تربیت هنری، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر دانش آموزان
۸۰	جدول ۲-۴: تبیین میزان تحقق هدف تربیت هنری، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر آموزگاران
۸۰	جدول ۳-۴: مقایسه میانگین میزان تحقق هدف تربیت هنری، در برنامه درسی هنر ابتدایی، از دیدگاه دانش آموزان و آموزگاران
۸۱	جدول ۴-۴: تبیین میزان تحقق هدف نگرش هنری، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر دانش آموزان
۸۲	جدول ۵-۴: تبیین میزان تحقق هدف نگرش هنری، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر آموزگاران
۸۲	جدول ۶-۴: مقایسه میانگین میزان تحقق هدف نگرش هنری، در برنامه درسی هنر ابتدایی، از دیدگاه دانش آموزان و آموزگاران
۸۳	جدول ۷-۴: تبیین میزان تحقق هدف مهارت هنری، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر دانش آموزان
۸۴	جدول ۸-۴: تبیین میزان تحقق هدف مهارت هنری، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر آموزگاران
۸۴	جدول ۹-۴: مقایسه میانگین میزان تحقق هدف مهارت هنری، در برنامه درسی هنر ابتدایی، از دیدگاه دانش آموزان و آموزگاران
۸۵	جدول ۱۰-۴: تبیین میزان تحقق هدف دانش هنری، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر دانش آموزان

- ۸۵ جدول ۱۱-۴: تبیین میزان تحقق هدف دانش هنری، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر آموزگاران
- ۸۶ جدول ۱۲-۴: مقایسه میانگین میزان تحقق هدف دانش هنری، در برنامه درسی هنر ابتدایی، از دیدگاه دانش‌آموزان و آموزگاران
- ۸۷ جدول ۱۳-۴: تبیین میزان تحقق رویکرد ارتباط با طبیعت، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر دانش‌آموزان
- ۸۷ جدول ۱۴-۴: تبیین میزان تحقق رویکرد ارتباط با طبیعت، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر آموزگاران
- ۸۸ جدول ۱۵-۴: مقایسه میانگین میزان تحقق رویکرد ارتباط با طبیعت، در برنامه درسی هنر ابتدایی، از دیدگاه دانش‌آموزان و آموزگاران
- ۸۹ جدول ۱۶-۴: تبیین میزان تحقق رویکرد زیبایی شناسی، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر دانش‌آموزان
- ۸۹ جدول ۱۷-۴: تبیین میزان تحقق رویکرد زیبایی شناسی، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر آموزگاران
- ۹۰ جدول ۱۸-۴: مقایسه میانگین میزان تحقق رویکرد زیبایی شناسی، در برنامه درسی هنر ابتدایی، از دیدگاه دانش‌آموزان و آموزگاران
- ۹۱ جدول ۱۹-۴: تبیین میزان تحقق رویکرد آشنایی با تاریخ هنر، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر دانش‌آموزان
- ۹۱ جدول ۲۰-۴: تبیین میزان تحقق رویکرد آشنایی با تاریخ هنر، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر آموزگاران
- ۹۲ جدول ۲۱-۴: مقایسه میانگین میزان تحقق رویکرد آشنایی با تاریخ هنر، در برنامه درسی هنر ابتدایی، از دیدگاه دانش‌آموزان و آموزگاران

- ۹۳ جدول ۲۲-۴: تبیین میزان تحقق رویکرد تولید محصول هنری ، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر دانش‌آموزان
- ۹۳ جدول ۲۳-۴: تبیین میزان تحقق رویکرد تولید محصول هنری ، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر آموزگاران
- ۹۴ جدول ۲۴-۴: مقایسه میانگین میزان تحقق رویکرد تولید محصول هنری ، در برنامه درسی هنر ابتدایی، از دیدگاه دانش‌آموزان و آموزگاران
- ۹۵ جدول ۲۵-۴: تبیین میزان تحقق رویکرد نقد هنری ، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر دانش‌آموزان
- ۹۵ جدول ۲۶-۴: تبیین میزان تحقق رویکرد نقد هنری ، برنامه درسی هنر ابتدایی از نظر آموزگاران
- ۹۶ جدول ۲۷-۴: مقایسه میانگین میزان تحقق رویکرد نقد هنری ، در برنامه درسی هنر ابتدایی، از دیدگاه دانش‌آموزان و آموزگاران

## چکیده

هدف از انجام این پژوهش، تعیین میزان تحقق اهداف و رویکردهای برنامه درسی هنر مقطع ابتدایی شهرستان سیب و سوران در سال تحصیلی ۸۹-۸۸ بوده است. نمونه آماری ۸ مدرسه (۲ مدرسه پسرانه، ۲ مدرسه دخترانه، ۲ مدرسه مختلط و ۲ مدرسه چندپایه) با ۴۳۰ دانش‌آموز (۲۵۸ پسر و ۱۷۲ دختر) و ۳۳ آموزگار (۲۰ مرد و ۱۳ زن) از جامعه آماری شامل ۱۷۶ مدرسه (۶۰ مدرسه پسرانه، ۵۶ مدرسه دخترانه، ۲۵ مدرسه مختلط و ۳۵ مدرسه چندپایه)، ۹۱۵۰ دانش‌آموز (۵۵۲۰ پسر و ۳۶۳۰ دختر) و ۶۵۸ آموزگار (۳۹۵ نفر مرد و ۲۶۳ نفر زن) با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای برگزیده شد. در این تحقیق که توصیفی از نوع پیمایشی است برای سنجش میزان تحقق اهداف برنامه درسی هنر (یک هدف کلی، سه هدف جزئی و پنج رویکرد برنامه درسی هنر ابتدایی) از پرسشنامه محقق ساخته شامل ۲۹ سوال استفاده گردید. در این تحقیق برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش‌های آماری آزمون تک متغیره با فرض میانگین (۳) و آزمون تی مستقل استفاده شده است. که تفسیر داده‌ها به وسیله نرم افزار *SPSS* انجام گرفته است. نتایج حاصله نشان داد که میزان تحقق اهداف، تربیت هنری، نگرش هنری، مهارت هنری، دانش هنری از نظر دانش‌آموزان و آموزگاران کمتر از حد متوسط بوده و بین دیدگاه دانش‌آموزان و آموزگاران، در رابطه با میزان تحقق اهداف تربیت هنری، نگرش هنری و دانش هنری تفاوت معناداری وجود ندارد. اما در رابطه با میزان تحقق هدف مهارت هنری بین دیدگاه آنها تفاوت معنادار وجود دارد. میزان تحقق رویکردهای ارتباط با طبیعت، آشنایی با تاریخ هنر و نقد هنری از دیدگاه دانش‌آموزان و آموزگاران کمتر از حد متوسط بوده و تفاوت معناداری بین دیدگاه دانش‌آموزان و آموزگاران در مورد تحقق این رویکردها وجود ندارد. اما میزان تحقق رویکرد زیبایی‌شناسی از نظر دانش‌آموزان کمتر از حد متوسط است ولی از نظر آموزگاران در حد متوسط می‌باشد اما در جهت میزان تحقق این رویکرد تفاوت معناداری از دیدگاه دانش‌آموزان و آموزگاران وجود ندارد. میزان تحقق رویکرد تولید محصول هنری از دیدگاه دانش‌آموزان و آموزگاران کمتر از حد متوسط بوده اما در جهت میزان تحقق این رویکرد بین دیدگاه آنها تفاوت معنادار وجود دارد.

کلیدواژه‌ها: تربیت هنری، نگرش هنری، مهارت هنری، ارتباط با طبیعت، زیبایی‌شناسی، آشنایی با تاریخ هنر، تولید محصول هنری و نقد هنری

# فصل اول: طرح تحقیق

## مقدمه

تعلیم و تربیت مجموعه منظمی از اعمال و رفتار است که معلم از آن آگاهی دارد و برای رسیدن به هدف باارزشی، از آن میان اعمال و رفتارهای سودمند را برمی‌گزیند، بنابراین باید متوجه هدفی باشد. معلم نباید اقداماتی انجام دهد که عواقب تربیتی آن برایش معلوم نیست. همچنین برنامه ریزان درسی می‌بایست زمانی به تهیه راهنمای برنامه درسی و تألیف کتب پردازند که بدانند به کدام هدفها می‌خواهند برسند و از دانش آموزان انتظار دارند دارای چه ویژگی‌هایی بشوند و سرانجام نقشه کاربردی آنها چیست؟ از این رو تعلیم و تربیت کوششی هدفدار است. معلم و برنامه ریزان درسی می‌دانند که چه می‌خواهند و کجا می‌روند، پس مستلزم طرح و نقشه راهنما و کاربردی مناسب است. یکی از کوشش‌های هدفدار در تعلیم و تربیت که می‌تواند وسیله‌ای برای بهتر تعلیم یافتن، بیداری ذوق و شکوفایی استعدادها، تربیت حس زیبایی‌شناسی، شکل‌گیری شخصیت سالم و متعادل باشد، درس هنر است. (اسپادک<sup>1</sup>، ۱۳۶۸) که از اصول اساسی آموزش و پرورش دوره ابتدایی به شمار می‌آید. (شکوهی، ۱۳۶۳).

فرصتی که موجب ارضای نیازهای شناختی، عاطفی، اجتماعی، روانی-حرکتی و زیبایی‌شناسی کودکان دبستانی می‌شود، زنگ هنر است. (بال<sup>2</sup>، ۱۳۷۳). فعالیت‌های سازنده و خلاقانه آنها در سایه پاسخگویی به این نیازهاست که مشاهده می‌شود.

هنر، یکی از بارزترین جلوه‌های اسرارآمیز فرهنگ و تمدن انسانی است که همواره بر حیات انسانی سایه افکنده است. هر جا کاوش‌های تاریخ تمدن و باستان‌شناسی، نشانی از تمدن و فرهنگ بشری و تجلی آن کشف می‌کند، در هر سرزمینی که تمدنی به عرصه ظهور می‌رسد، آثار و مظاهر گوناگون هنری، اعجاب پژوهشگران تاریخ تمدن و هنر را برانگیخته است و رموز ناپیدای آن، حکیمان را به اندیشه و تأمل فرو برده است. یک محقق تاریخ هنر، با مطالعه آثار هنری و جلوه‌های آن، سیمای روشنی از تمدن و فرهنگ بشری

---

<sup>1</sup> . Spodek

<sup>2</sup> . Ball

در سرزمین‌های پیشین به نمایش می‌گذارد. هنر، از اسرار آفرینش و حیات فرهنگی انسان است که اندیشمندان علوم انسانی را به پژوهش بیشتر فرا می‌خواند.

بنابراین این تحقیق به دنبال این است که نشان دهد برنامه‌های درسی هنر، در مدارس ابتدایی چقدر به اهداف و محتوای برنامه‌های درسی هنر رسیده‌اند. لذا پژوهش حاضر میزان تحقق اهداف برنامه درسی هنر در مقطع ابتدایی را مورد بررسی قرار می‌دهد.

### بیان مساله

در پانصد و هفتادمین مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش مورخ (۱۳۷۳/۵/۱۳) درس هنر در ردیف هفتم جدول مواد درسی دوره ابتدایی قرار گرفته است. به این اعتبار برای پایه اول و دوم یک ساعت در هفته در هر یک از پایه‌های سوم، چهارم و پنجم یک هفته، یک ساعت و یک هفته دیگر دو ساعت به درس هنر اختصاص یافته است.

مجموعه‌ی اهداف دوره ابتدایی در ششصد و چهل و هفتمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش به تاریخ ۷۹/۲/۲۹ تصویب شده است. اهداف برنامه درسی همسو با اهداف بخش فرهنگی هنری، در سه حوزه‌ی دانش، مهارت، نگرش تدوین شده‌اند؛ اما از آن جا که هیچ مهارتی بدون دانش و آگاهی ایجاد نمی‌شود و هیچ فعالیتی بدون انگیزه و خواست انجام نمی‌پذیرد تفکیک کامل این سه حوزه نیز امکان‌پذیر نیست. تفکیک صوری این حوزه‌ها از یکدیگر فقط برای سهولت طراحی قسمت‌های دیگر برنامه انجام شده است که شامل موارد زیر می‌باشد: (نواب صفوی، ۱۳۸۷)

اهداف حوزه‌ی دانش: ۱. آشنایی با طبیعت به عنوان منبع الهام آفرینش‌های هنری ۲. آشنایی با رشته‌های هنری (نقاشی، کاردستی، تربیت‌شنوایی، قصه‌گویی و نمایش) ۳. آشنایی مقدماتی با ابزار و مواد هر یک از رشته‌های هنری ۴. آشنایی با میراث فرهنگی و هنر.



اهداف حوزه‌ی مهارتی: ۱. توسعه مهارت‌های حسی؛ ۲. توسعه مهارت‌های گفتاری؛ ۳. توسعه مهارت‌های حرکتی برای کاربرد مواد، ابزار، و فنون ساده هنری؛ ۴. توسعه قابلیت‌های تفکر؛ ۵. توانایی بیان افکار و احساسات، در قالب هنری؛ ۶. توسعه مهارت‌های اجتماعی.

اهداف حوزه‌ی نگرش: ۱. توجه به زیبایی‌ها و پرورش حس زیباشناسی؛ ۲. تمایل به ابراز افکار و احساسات؛ ۳. توجه به توانایی‌های خود و کسب اعتماد به نفس؛ ۴. علاقه به کاوشگری و کسب تجربه در رشته‌های مختلف هنری؛ ۵. توجه به حفظ آثار هنری و میراث فرهنگی؛ ۶. تمایل به برقراری ارتباط و مشارکت در فعالیتهای گروهی. (نواب صفوی، ۱۳۸۷)

باز اندیشی در مفهوم سواد و رها کردن آن از دایره بسته سواد‌های کلامی و عددی و باور به هنر بعنوان چهارمین مهارت اساسی در کنار مهارت‌های خواندن، نوشتن و حساب کردن؛ موجب به رسمیت شناختن هنر به مثابه یکی از اشکال سواد و یکی از ابزارهای انتقال معنا می‌شود (آیزنر<sup>۱</sup>، ۱۹۹۴)

بررسی کتاب‌های درسی دوره ابتدایی نشان می‌دهد که تا سال ۱۳۷۳ برای کلاس‌های چهارم و پنجم کتاب‌هایی با عنوان «آموزش هنر (نقاشی، کاردستی، خوش نویسی) چاپ شده است، اما برای کلاس‌های اول و دوم و سوم، تدوین سیستم آموزش هنر به عهده آموزگار بوده است. از سال ۱۳۷۴ هیچ کتابی برای درس هنر چاپ نشده است. از آن جا که برنامه درسی هنر نیز وجود نداشته است، درس هنر در دبستان رها شده و هرآموزگاری با توجه به ذوق، سلیقه، آگاهی و توانایی‌های خود ساعت هنر را اداره کرده است. در سال ۱۳۷۸ دفتر برنامه‌ریزی و تالیف کتب درسی تصمیم گرفت که برای درس هنر برنامه‌ای را تهیه کند. در این سال مطالعات اولیه انجام شد و در سال ۱۳۷۹ برنامه موقت تهیه و به دبستان‌های سراسر کشور فرستاده شد. در این برنامه رویکردها، اهداف، محتوا و ارزش‌یابی درس هنر به طور خلاصه و با بیانی ساده تهیه شده است تا راهنمای معلم برای درس هنر باشد.

---

<sup>1</sup> . Eisner

در سال ۱۳۷۹ چکیده پژوهش‌های انجام شده در زمینه «هنر کودکان» از دانشگاه‌های هنر و علوم تربیتی تهران جمع‌آوری، مطالعه و دسته‌بندی شد. هم‌چنین، پرسشنامه‌هایی که به همراه برنامه موقت فرستاده شده بود، گردآوری، استخراج، جمع‌بندی و تحلیل شد.

به این ترتیب مجموعه‌ای از پژوهش‌ها، نظرات و تجربه‌های ایران و کشورهای دیگر درباره آموزش هنر در دبستان‌ها مبنای کار تهیه «راهنمای برنامه درسی هنر دوره ابتدایی» قرار گرفت.

در برنامه‌ی جدید با رویکرد تربیت هنری پنج رشته‌ی «نقاشی، کاردستی، تربیت شنوایی، قصه‌گویی و نمایش» با هم و در کنار هم و بر مبنای زیباشناسی، ارتباط با طبیعت، آشنایی با تاریخ هنر ایران، تولید هنری و نقد هنری طراحی و تدوین شده است. این برنامه به معلم می‌آموزد که از طریق آشنا کردن کودکان با طبیعت و جهان هستی به آنان کمک کند تا به طور غیرمستقیم، به شناخت خالق هستی و جمال مطلق خداوند پی ببرند و در آشنایی با تاریخ هنر، با هویت فرهنگ و هنر و تمدن خود آشنا شوند و به شناخت لازم در سطح درک خود نایل آیند. در تولید هنری توانایی‌های خود را بشناسند و اعتماد به نفس پیدا کنند و در نقد هنری به سعی صدر دست یابند. روش این کتاب روش تدریس فعال است. دانش آموزان برای فعالیت خود ایده‌ای را انتخاب می‌کنند، ضمن جمع‌آوری اطلاعات و انتخاب مواد و ابزار و روش اجرا به آن فکر می‌کنند و ایده‌ی خود را پرورش می‌دهند. سپس ایده‌ی خود را اجرا می‌کنند و به کلاس ارائه می‌دهند. در این فرایند؛ اندیشیدن برای حل مسئله را یاد می‌گیرند و آماده شدن برای زندگی را تمرین می‌کنند. (سازمان پژوهش و برنامه ریزی درسی وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۸۰)

این پژوهش بر آن است تا از طریق تبیین ابعاد و آثار مختلف اهداف برنامه درسی هنر زمینه توجه و حساسیت بیش از پیش برنامه ریزان درسی، معلمان، مدیران و سایر افراد مرتبط با امر تعلیم و تربیت را نسبت به این درس فراهم سازد. به این امید که گامی باشد در جهت اعتلای فرصت‌های آموزشی و یادگیری.

بنابراین سؤال اصلی مورد نظر تحقیق این است که اهداف برنامه درسی هنر دوره ابتدایی تا چه میزان

تحقق یافته است؟

## اهمیت و ضرورت تحقیق

هنر در دوره‌ی ابتدایی بسیار لازم و ضروری است. زیرا با هنر است که شخصیت کودک شکل می‌گیرد. با تدریس هنر در دوره ابتدایی، دانش‌آموزان به این امور مهم دست می‌یابند: از بین رفتن یاس و ناامیدی، پی بردن به توانایی‌های خود، پرورش قوه‌ی تفکر و ابتکار در مورد خود، رسیدن به خودباوری و اعتماد به نفس، تمایل به برقراری ارتباط با دیگران، حفظ و احترام میراث فرهنگی و آثار هنری، از بین بردن کم‌رویی و خجالت از وجود خود، بیان عواطف و احساسات و اندیشه‌ها در قالب تولید محصولات و فعالیت‌های هنری، مطرح کردن خود، در جلوی جمع بدون ترس و اضطراب صحبت کردن، پرورش حس انتقادگری و انتقادپذیری در خود. چون پایه‌های وجود شخصیتی کودک از دوره ابتدایی شکل می‌گیرد، آموزش هنر در این دوره تحصیلی کمک بزرگی برای دوره‌های بعد زندگی است. (روشی، ۱۳۸۹)

تربیت هنری به عنوان یکی از کارکردهای اساسی و مهم نظام آموزشی مطرح می‌باشد. اهمیت این کارکرد از آن جا ناشی می‌شود که تربیت هنری در ایجاد و باور سازی زمینه‌های سازنده‌ای مانند بروز نوآوری خلاقیت، رشد مهارت‌های فکری و شناختی، پرورش و تعدیل عواطف و احساسات (تربیت عاطفی) ایجاد تغییرات عمیق در سلوک فردی و رشد اخلاقی، افزایش اعتماد به نفس، رشد مهارت‌های مربوط به دست ورزی کردن و... تاثیر شگرف دارد (میرزا بیگی، ۱۳۸۲).

نهاد آموزش و پرورش در هر جامعه‌ای دارای کارکردهای مختلفی است یکی از این کارکردها که مبین بخش مهمی از اهداف این نهاد می‌باشد، تلاش در جهت رشد و شکوفایی قابلیت‌ها و استعداد‌های هنری و زیبایی شناختی دانش‌آموزان است (امینی، ۱۳۸۴).

اهمیت کارکرد فوق از این واقعیت ناشی می‌شود که آموزش هنر در رشد و بروز استعدادها، قابلیت‌های شناختی، عاطفی و مهارتی دانش‌آموزان نقش و تاثیر سازنده دارد. این تاثیرات البته، بدلیل وجود قابلیت‌های ذاتی و نهفته در قلمرو هنر است. چرا که هنر تجسم خلاقیت انسان و حس زیبایی‌شناسی اوست (امینی، ۱۳۸۴).

با توجه به آنچه عنوان شد تربیت هنری باید طوری برنامه ریزی شود که با گذشت زمان، دانش-آموزان مستقل شوند و فرایند فعالیت هنری را طی کرده و محصول هنری ارزشمندی را تولید کنند.

با توجه به آموزش هنر خصوصا در دوره ابتدایی و حرکت اصلاحی شکل گرفته در آموزش و پرورش ایران با هدف احیای آموزش هنر و برخوردار کردن نسل جدید از آثار ممتاز فردی و اجتماعی آن ضرورت دارد که به بررسی میزان تحقق اهداف درس هنر پرداخته شود تا معلوم گردد آیا دست یابی به اهداف تعریف شده موفقیت آمیز بوده است.

نظر به اهمیت و نقش تعیین کننده آموزش هنر و تربیت هنری، تحقیق حاضر با هدف بررسی میزان تحقق اهداف برنامه درسی هنر دوره ابتدایی شهرستان سیب و سوران، مورد بررسی قرار گرفته است.

## اهداف تحقیق

### هدف کلی تحقیق

تبیین میزان تحقق هدف کسب تربیت هنری در دانش آموزان دوره ابتدایی

### اهداف جزئی اصلی:

- ۱- تبیین میزان تحقق هدف کسب نگرش هنری در دوره ابتدایی
- ۲- تبیین میزان تحقق هدف کسب مهارت هنری در دوره ابتدایی
- ۳- تبیین میزان تحقق هدف کسب دانش هنری در دوره ابتدایی

### اهداف جزئی فرعی:

- ۱- تبیین میزان تحقق رویکرد ارتباط با طبیعت
- ۲- تبیین میزان تحقق رویکرد زیبایی شناسی
- ۳- تبیین میزان تحقق رویکرد آشنایی با تاریخ هنر
- ۴- تبیین میزان تحقق رویکرد تولید محصول هنری
- ۵- تبیین میزان تحقق رویکرد نقد هنری